כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת דברים ■ ו' מנחם-אב ה'תשע"ב ■ 25.07.2012 ■ גליון מס' 183

תפוצה לכל קהילות ישראל

"מפני שנקרא מועד"

/ הרב שמואל ברוך גנוט

כתב השו"ע (או"ח תקנ"ט, ד') שאין אומרים תחנון וסליחות ונפילת אפים בתשעה באב, מפני שנקרא מועד, שנאמר "קרא עלי מועד". ויש להבין מדוע יום חורבן בית מקדשינו נחשב למועד. ומדוע לעתיד, כשיבנה ביהמ"ק במהרה, ייחשב למועד, דמאי שמחה איכא בהאי יומא בו נחרב בית חיינו ומשוש נשמתנו.

ובספרי גדולי זמנינו מובא דהנה ביומא (נ"ד, ב') אמר ר"ל בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, והיינו שבשעת החורבן גופא היו ישראל בשיא קרבתן לאביהם שבשמים. וביאור הדבר הוא שבשעת הפרידה חשים ברגשות אהבה וחיבה יתירה לרבש"ע יתי"ש אשר כעת נפרדים מקרבתו הגדולה ומהשראת שכינתו. ונמצא שדוקא בשעת הפירוד בין ישראל להקב"ה, היה זה זמן של קירבה יתירה, וע"ז איקרי מועד.

ומהגרב"ש דויטש שליט"א שמעתי שישנם תאריכים המסוגלים, והיינו שהקב"ה קבע בעולמו ימים מיוחדים שאינם ימים רגילים, אך לא הוברר האם ימים אלו יהיו ימי שמחה או ימי צער, ובידינו לקובעם לשמחה או לחילופין, לצער. ולכן מצינו שהיו תאריכים ושנים בהם אמרו רבותינו גדולי הדורות שמסוגלים הם במיוחד לבוא משיח צדקנו, ולבסוף דוקא ימים ושנים אלו היו זמני פורענות קשים לישראל. (וכך אמרו גדולי ישראל, שהמשיח אמור לבוא בשנת ת"ח, ובשנת תרפ"ט ובזמן השואה. ולבסוף דוקא שנים אלו היו קשות מאד לישראל) ומשמעות הדבר הוא שתאריכים אלו היו אכן מסוגלים ומיוחדים, רק לא הוכרע האם לטוב או למוטב, ובעוה"ר נהפכו הם לימי תוגה ורוע. וממילא יום תשעה באב יום מסוגל הוא. ואם בעוה"ר כעת הוא מסוגל לפורענות וחורבן רח"ל, הרי לכשיבנה ביהמ"ק ותסתלק פורענותו, ממילא יהיה הוא יום מועד ושמחה. שהרי או יום צער הוא ואם לא - מיד נהפך הוא למועד ושמחה.

ולענ"ד אולי אפ"ל בזה ביאור נוסף, והוא עפ"מ באיכה רבה (ד', י"ד) כשישראל ראו שהוצת אש במקדש, שמחו, שמחה גדולה ואמרו מזמור שיר להקב"ה ששפך חמתו על עצים ואבנים. ולפי"ז י"ל דבעצם היה צריך לעשות מועד בכל שנה בט' באב על כך שהקב"ה לא השחית את ישראל ורק שפך חמתו על עצים ואבנים. אך מכיון וסו"ס בטל משוש חיינו בחורבן הבית וסילוק השכינה, ע"כ לא נקבע למועד אלא רק לעניין נפילת אפים ותחנון וצידוק הדין. אך כשיבנה ביהמ"ק בב"א שוב תחזור סיבת השמחה בשלמותה ונחגוג ט' באב כיום מועד, על שגם בעת דין שפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים. ■

דעה - דעה - דעה - דעה - דעה - דעה - דעה

מאמרו של הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א גרר ים של תגובות בעד ונגד וגם אתרי האינטרנט השונים (הדתיים) לא עברו לסדר היום על הדברים שכתב הרב גנוט. מאמר התגובה המתפרסם להלן, נשלף מבין אלה השוללים נחרצות את עמדת הרב. ומיד ייאמר, ובידוע הוא, כי פרסום מאמר כלשהו אינו מבטא בהכרח את עמדת "בסוד שיח".

קראתי וחזרתי וקראתי את מכתבו של הרב גנוט, ואני שואל וחוזר ושואל, האם באמת רב בישראל כתב זאת?!

אתחיל מהסוף: מה זה "הבנקים שלכם"? מה זה "התיירות שלכם"? מה זה "נפסיק לקנות מוצרים - ישראלים חילוניים"?

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

כי איננו בקרבכם

במסכת יומא (ט ב) אמרו: "מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני ג' דברים שהיו בו: עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים...

המשך בעמ' 3

שו"ת קיץ

שאלה: בשל עומס החום הגבוה כשלה חברת החשמל באספקת החשמל לכמה אזורים, אם כי הדבר בא על תיקונו במהרה. מה דינם של מאכלי השבת שעל הפלטה החשמלית לשבת?...

המשך בעמ' 5

סיפור לשבת

והאש מלהטת סביבו

את המעשה הזה סיפר תלמיד חכם שלמד בבחרותו בראדין אצל ה"חפץ חיים", ואחר כך עבר ללמוד בקאמניץ...

המשך בעמ' 3

שביבים

- תשלום עבור כניסה לים ושמורות טבע
- טעם לברכת הלבנה במוצאי תשעה באב
- שומר שבת מחללו
- עצות והדגשים ליוצאים לטייל
- האומנם הגיע זמן הגאולה?

המשך בעמ' 5

האם ב"בנקים שלכם" לא עובדים יהודים שלנו? האם ב"תיירות שלכם" לא עובדים יהודים שלנו? ובמפעלים ה"חילוניים" לא עובדים יהודים שלנו?

ובכלל, כבוד הרב, מה זה "חילוניים"? יהודי שחטא אינו יהודי? האם אין אנו ערבים לו במסגרת מאמר חז"ל "כל ישראל ערבים זה בזה"? והאם האמירה: "קלים שבך מלאים מצוות כרמון" אינה נכונה?

אנחנו עומדים ערב שבת י"ז בתמוז. בית המקדש השני נחרב בגלל שנאת חינם!!! כמה שנאה נטפה מעטך, כבוד הרב? מה זה "אנחנו והם"? האם אנחנו לא עם אחד? האם הבנתי נכון שאתה קורא לפילוג, לשתי מדינות (יהודה וישראל)?

ולעניין עצמו, מהיכן לקח כבוד הרב, שלומדי תורה פטורים ממלחמת מצווה? הרמב"ם מגדיר: (רמב"ם הלכות מלכים פרק ה): ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, **ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם**. וכי אין אנו עומדים מול צר הבא עלינו? ומה הרב עושה עם הפסוק בבמדבר לב ו: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה"? וכי משה רבנו לא נלחם, נגד סיחון ונגד עוג? וכי יהושע לא נלחם? והרי יהושע היה לומד התורה הגדול והמתמיד מכולם ככתוב: שמות לג: "וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל". ודוד מלך ישראל, נעים זמירות, לא נלחם?

מה ההבדל בין גישת הרב למרגלים שבימי משה? הם כמו הרב, פחדו שבארץ הם יאלצו להלחם, לעבוד את האדמה ותורה מה תהיה עליה?

כבודו מצטט את הגמרא במכות י ע"א (לא ע"ב כפי שכבודו כתב), מדוע לא יצטט גם את הגמרא במגילה ג ע"א: שר צבא ה' הוכיח את יהושע במלחמת יריחו: "אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים ועכשו ביטלתם תלמוד תורה" ופירש רש"י: "ועכשו שהיא לילה היה לכם לעסוק בתורה שהרי אינכם נלחמים בלילה". דברים ברורים "שהרי אינכם נלחמים בלילה" הרי שביום, בזמן שנלחמים מבטלים תלמוד תורה.

לא כבוד הרב, החילונים אינם שונאים את לומדי התורה או את החרדים. נראה שההיפך הוא הנכון: החרדים שונאים כל מי ששם ישראל עליו, כל מי שתומך במדינת ישראל. ולכן, חובש כיפה סרוגה, גם אם הוא שומר על קלה כחמורה, לא יצרפו אותו למניין. והנה דוגמא מהחודשים האחרונים: בפתח תקווה נבחר רב ראשי לעיר: הגאון הרב מיכה הלוי, אבל געוואלד!!! מתחת למגבעת הוא חובש כיפה סרוגה. ולכן בעיתון החרדי "יתד נאמן" דווח שרבנים ראשיים נבחרו בפתח תקוה ר' בנימין אטיאס ומיכה הלוי. הרב בנימין אטיאס חובש כיפה שחורה הוא זכה לפחות לר'. ואילו הגאון הגדול הרב מיכה הלוי לא זכה אפילו לתואר ר'. האם זו לא שינאת חינם? האם זה לא זלזול בתלמידי חכמים, בכבוד התורה?!

האם באמת התלבושת כל כך חשובה? ודווקא התלבושת הזו שבחורי הישיבה לובשים היום, הרי היא תלבושת מודרנית שהומצאה בגרמניה מלפני כמאה וחמישים שנה.

וראה נא, כבוד הרב, נגאלנו ממצרים כי לא שינו את לבושם ולא את לשונם ולא את שמם. ומה קרה לנו: את לבושנו שינינו ואנו מתלבשים כמו "דאייטש" - גרמני, גם את לשוננו שינינו ואנו דוברים אידיש - שוב שפה גרמנית ישנה ואפילו את שמותינו שינינו: שינדל, ינטל, שפרינצה, ברל, וולף, לייב, רובם שמות גרמניים. ואפילו "שניאור זלמן" הוא שם ספרדי "סניור סלומון". האם לא הגיע הזמן שנחזור בתשובה גם בדברים אלה?

אם לכבוד התורה ולומדיה כבודו דואג, גרש מתוך הישיבות את כל המתחזים. האם זה הגיוני שרק בגלל שאדם נולד למשפחה חרדית הוא כבר מתאים ל"תורתו אומנותו"? הרי השקר בולט בכל עוזו. את השקרנים והמתחזים לא אוהבים, לא את לומדי התורה.

כמה וכמה מהמתחזים אומרים במפורש שהם רוצים להתגייס ולא עושים זאת כי זה יזיק לשידוך של אחותו.

ועוד דבר שלא ברור ולא מובן: אחרי אלפיים שנה, הקב"ה שמע לתפילותינו, וקיבץ את נדחינו מארבע כנפות הארץ. ובמיוחד אחרי שואה נוראית שקרתה לעמנו באירופה, שללא צל של ספק זו הייתה כפרה לכל עוונותינו, וניתנה לנו מדינה. אנחנו חייבים להודות, לשבח ולהלל לקב"ה שנתן לנו מדינה. עלינו לעשות כל מה שאפשר כדי לשמור ולהגן על המתנה הגדולה שניתנה לנו על ידי הקב"ה לאחר אלפיים שנות גלות איומות ונוראות.

האם זו לא כפירה נוראית בהקב"ה, לומר שכל הניסים והנפלאות שנעשו במדינת ישראל מאז הקמתה ועד היום זה "כוחי ועוצם ידי" של צה"ל? והכלכלה היציבה למרות התמוטטות כלכלות העולם כלום זה "כוחו ועוצם ידו" של ראש הממשלה?

כבוד הרב, אמור בגלוי, לא לימוד התורה עומד לנגד עיניכם, אלא חוסר הרצון להכיר במדינה. לכן, אסור לשרת בצבאה, לכן אסור להיות שר בממשלתה, סגן שר בקושי, אבל שר לא!!!

חס וחלילה להניף את הדגל הכחול הלבן עם המגן דוד במרכזו. יעיין כבוד הרב בשו"ת אגרות משה או"ח חלק ג סימן ט"ו: "אם יש קפידא להסיר הצורה שקורין מגן דוד מפרוכת בגלל שזה סימן של ציונים"? וביום העצמאות לא רק שלא לומר הלל אלא לומר תחנון. ולא לכבד בשום פנים ואופן את הנופלים על קידוש ה' במלחמות ישראל, ולעמוד בצפירה, בטענה שזה מנהג גויים. היכן ובאיזו מדינה בעולם המנהג הזה נוהג? איזה מנהג גויים הוא זה? זה מנהג ישראלי טהור, שנלקח ממקורותינו, בדומה לתקיעות החצוצרות והשופרות.

לא כבוד הרב, אין שנאה ללומדי התורה, כמובן שלא בציונות הדתית וגם לא במה שאתה קורא "חילונים" (יש כנראה בשוליים גם כאלה). ההתנגדות, ולא השנאה, היא לשקרים הזועקים לשמיים. לשנאה שנוטפת מעטי העיתונות החרדית. לחרדים שרוקדים בחתונות עם דגלי אש"ף, לחרדים שמתחבקים ומתנשקים עם שונא ישראל הגדול בימינו - אחמינג'ד.

הגיע הזמן, כבוד הרב, לקצת אהבת חינם, די עם השנאה, די לפלגנות, ואולי בזכות זאת נזכה באמת לגאולה השלימה.

המצפה לאהבת ישראל ולגאולה שלימה

אברהם אפרים יצחק סגל (הכותב השמיט משום מה את התואר ד"ר שהוא נושא)

פרשת דברים

כי אינכם בקרבכם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

במסכת יומא (ט ב) אמרו: "מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני ג' דברים שהיו בו: עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני **שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים** מפני מה חרב? מפני שהיתה בו **שנאת חנם**", ובתוספתא (סוף מסכת מנחות) הוסיפו ואמרו: "אבל באחרונה (בבית השני) מכירין אנו בהן שהם עמלים בתורה (ובירושלמי הוסיפו: "וזהירין במצוות ובמעשרות וכל ווסת טובה היתה בהן") מפני מה גלו? מפני **שאוהבין את הממון** ושונאים איש את רעהו, ללמדך שקשה שנאת איש את רעהו לפני המקום ששקלה הכתוב כנגד ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים". אלא שעל דברי חז"ל יש לכאורה לתמוה שהרי אנו מוצאים סיבות נוספות לחורבן, הנביא ירמיה (ט יא) שהיה בבית הראשון אומר: "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דיבר פי ה' ויגידה, על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עובר" ואת דבריו אלו פירשו בגמרא (ב"מ פה א): "דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר (שם יב): 'ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם' - **שלא ברכו בתורה תחילה**". אלא שגם על פירוש זה יש לשאול: הרי חטאי אנשי הבית הראשון מפורשים בהרחבה בדברי הנביאים, ולא רק ע"ז, גלוי עריות ושפיכות דמים, שהיו רק חלק מהן, ואם כך מדוע לא ידעו "על מה אבדה הארץ"? ועוד מהי החומרה במה שלא ברכו בתורה תחילה עד שבגללה חרבה הארץ? וכן יש לשאול שהרי גם בבית שני מוצאים אנו במדרשים ובגמרות שנוסף לשנאת החנם, היו עוד סיבות לחורבן, וכמה דוגמאות: "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת, ביטלו בה תינוקות של בית רבן, בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה" (שבת קיט ב). ובמדרש מובא: "שלא הוכיחו זה את זה" (איכ"ר א), "שעבדו בה שבעה בתי דינין עבודת אלילים" (ילק"ש ירמיה רצג). ואם כך מדוע מיקדו חז"ל את סיבות החורבן דוקא ב"שלא ברכו בתורה" וב"שנאת החנם"?

לפי המקורות היו לכאורה לשני החורבנות סיבות שונות, האם גם קיימת סיבה משותפת לשניהם או שכל אחד מהם נחרב בגלל סיבה אחרת? הנצי"ב בפירושו "הרחב דבר" (על פירושו "העמק דבר", דברים ד יד) קושר את שני החורבנות לסיבה אחת כמו שכתב שם: "וראוי לדעת שכמו בחורבן בית ראשון שהיה עיקרו בשביל ע"ז היו **ראשי המחטיאים גדולי תורה**. כן חורבן בית שני שהגיע על ידי שנאת חנם ועיקרו היה **אהבת הממון** יותר מדאי, היו גם כן עיקר המחטיאים את הרבים גדולי תורה שעליהם צווחה התורה: 'עם נבל ולא חכם'. ושני החטאים הללו (ע"ז ואהבת הממון) אע"ג שנראים לנו שהם רחוקים זה מזה הרבה, באמת ממקור אחד יוצאים בדבר הנראה שהוא מביא לידי **פרנסה ברווחה**, שזה היה חשק לעבודה זרה בבית הראשון, וזה היה אהבת הבצע בבית השני", ולפי הנצי"ב החטא הזה לא פסק עד ימינו והוא מסיים שם: "**ועדיין הוא מרקד בינינו**".

גם על העונש יש לשאול: הרי הגלות אינה העונש היחידי שהיתה להשגחה העליונה להטיל על עם ישראל , בפניה עומדות היו גם אפשרויות אחרות, כמו להשאיר את עם ישראל בארצו ולהענישו בארץ ישראל בעונשי ממון או גוף. למה בחרה ההשגחה העליונה באפשרות החורבן והגלות ולא באפשרויות האחרות? והתשובה היא שכל עוד קיים בעם ישראל גרעין רוחני איתן ויציב, כל עוד לומדי התורה שלו הם ברמה אמונית ומוסרית ראויה, אז גם אם הציבור הרחב כשל בעבירות, אפילו בעבירות חמורות של גלוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה, עדיין יש תקווה שאנשי הרוח באמונתם ובמוסריותם והם שיחזירו את העם למוטב, ומה בצע להגלות את העם מארצו. אבל כאשר הכשל, גם בבית ראשון וגם בבית שני, היה בלומדי התורה שהם לב האומה, בבית ראשון היה הכשל אמוני, "שלא ברכו בתורה תחילה", וכמו שפירש המהר"ל: שלמדו את התורה שלא במחובר עם הקב"ה. ובבית שני הכשל היה מוסרי, שלומדי התורה מאהבתם את הממון שנאו איש את רעהו. וכאשר גם לומדי התורה כשלו, כאשר תורתם חסרה את הבסיס המוסרי והאמוני, כי אז אפסה כל תקווה לתיקון המסגרת הקיימת, ולכן לא נותר להשגחה העליונה אלא לנתח את הגוף הלאומי ולפרק את המסגרת בהרחקת האומה מארצה, ואז לאחר פיזורה תחל האומה להבנות מחדש, להקים חיל חדש של לומדי תורה מאמינים ומוסריים, והם הם שיבנו את האומה מחדש. ■

סיפור לשבת

והאש מלהטת סביבו

מספר הרב חנניה צ'ולק שליט"א העומד בראש מפעל החסד העצום "עזר מציון":

את המעשה הזה סיפר תלמיד חכם שלמד בבחרותו בראדין אצל ה"חפץ חיים", ואחר כך עבר ללמוד בקאמניץ, אצל רבי ברוך בער זצ"ל. הנה ביתו של רבי ברוך בער היה סיפור בפני עצמו. כי היה בית פתוח וממש הפקר לכולם. הבחורים היו נכנסים ויוצאים, עושים להם בבית מה שהצטרכו, בישלו וטיגנו וכיוצא

המשך בעמוד הבא...

בזה. רבי ברוך בער ישב לו בחדרו ולמד וכל ההמולה לא היתה נוגעת לו. והרבנית מצדה, היא הפקירה הכל, לא היתה לה פינה משלה, הכל נתנה לאחרים - לבחורים, שכאמור, עשו לעצמם בבית מה שרק רצו. אבל יוצא מן הכלל היה, כאשר בא לבית איזה אורח חשוב ורצה לדבר אתו ביחידות, אז כבר דאגה הרבנית לומר לבחורים, לכו לשלום, ואחר שיצאו היתה סוגרת את הדלת ורבי ברוך בער היה מסתגר עם האורח ומשוחח עמו.

פעם אחת הגיעו לתפילת ערבית בישיבה רבי ברוך בער עם אורח חשוב מאוד, ר' שלום מאיישישוק ז"ל, אשר היה מחשובי התלמידים והמקורבים ביותר ל"חפץ חיים" בראדין. הרב הת"ח שסיפר לי את הדברים, אמר שהבין מיד, כי בודאי יזמין רבי ברוך בער אחר מעריב את ר' שלום לביתו ובודאי ישוחחו על אודות ה"חפץ חיים", וגברה עליו סקרנותו לשמוע שיחה כזו, והוא כבר ידע את כל "הנוהל" הנהוג, שהרבנית אומרת לבחורים ללכת לשלום, ואז מתפנה ראש הישיבה לשוחח ביחידות עם האורח. מה עשה? נכנס לבית עוד לפני אמירת "עלינו לשבח" שאחרי תפילת ערבית, ובאותו זמן עוד היו בחורים בבית. הוא ניצל את ההמולה ו"התגנב" אל מתחת למיטה ונשכב שמה. בעודו שוכב שם, נסתיימה תפילת ערבית ואכן באו ר' ברוך בער ור' שלום ונכנסו לבית. הרבנית כהרגלה אמרה לבחורים שעליהם ללכת וכולם יצאו. ר' ברוך בער ור' שלום ישבו במקום שישבו, הרבנית הביאה לפניהם תה, ואז ביקש ר' ברוך בער מר' שלום שיספר משהו מה"חפץ חיים". ר' שלום נעתר לבקשתו והחל לספר: הרבי (היינו ה"חפץ חיים") היה נוהג ללמוד עם תלמידיו המקורבים אליו בכל יום בבוקר, עד שעה שתים עשרה בצהריים, אבל ביום שישי היה לומד רק עד שעה אחת-עשרה, ועד לשתים-עשרה היה נוהג לספר סיפורי מעשיות. ובכן, פעם אחת סיפר ה"חפץ חיים", כי בהיותו בן חמש-עשרה שנה נסע ונכנס ללמוד בישיבתו של ר' נחומקה הורודנר זצ"ל, ומי היה ר' נחומקה? מי היה?!... הוא היה אחד מל"ו צדיקים. הסתיר את עצמו והיה שמש של הקהילה, כן שמש! לאחר זמן מה נעשה עמוד החסד של הקהילה, כל החסדים בעיר עברו דרכו, הוא היה גבאי צדקה גדול מאוד והמפרנס של הרבה אנשים צנועים אשר לא ידעו על אודותם, וכנראה פירנס את ל"ו הנסתרים, מפני שידע מי הם. בכל אופן, נראה הדבר שבסוף ימיו, כשכבר נתפרסם בעולם לצדיק וקדוש, היתה לו ישיבה, ואליה נהרו תלמידים מכל קצוי הארץ, ולישיבה זו הגיע גם ה"חפץ חיים", כדי ללמוד אצל ר' נחום הורודנער.

וביום שישי ההוא, סיפר ה"חפץ חיים", כי במשך הזמן גילו התלמידים שמדי לילה בשעה שתים-עשרה אחרי חצות, נוהג ר' נחום להיעלם, ולא יודעים לאן. מובן מאליו כי רצינו לדעת מה עושה ר' נחומקה בשעה הזאת. הסקרנות היתה גדולה, התחלנו לעקוב אחריו וגילינו שהוא הולך באותה שעה לבית-הכנסת, שהיה אז ריק מאדם. מה עשיתי? אמר ה"חפץ חיים" הלכתי לבית-הכנסת לתפילת ערבית, וכאשר כולם הלכו אחרי התפילה - נכנסתי לעזרת-נשים, שהיתה בחדר סמוך ומחולקת במחיצה מבית-הכנסת. התחבאתי מתחת לספסל ונשארתי שם עד שביהכ"נ התרוקן מאדם. השמש הסתובב וראה שאין כבר אף אחד, ואז נעל את בית-הכנסת והלך לו. והנה, בדיוק בשעה שתים-עשרה אני מרגיש שפותחים את הדלת. רעד חלף בכל גופי, התחלתי להזדעזע, ובאמת - ר' נחום, הרבי, הגיע, עלה על הבימה, והושיט ידו אל אחת משתי התיבות שעמדו עליה שהיתה בה גניזה של "שמות" וטליות בלויות, שלף מתוכה איזה ספר והתחיל ללמוד, וכנראה שהיה ספר קבלה. ולפתע פתאום אני רואה אש מסביבו!... התחלתי מאוד לרעוד ורציתי לזעוק "גיוואלד"! אש בוערת!... אבל הרגשתי מיד שזו לא אש שלנו, שאנו רגילים לה. שתקתי ולא הוצאתי הגה, אבל רעדתי כולי וחשבתי שנשמתי פורחת מתוכי. כך עמד ולמד לערך שעה, ואני חושב כל רגע שאני הולך למות. אחר כך, כשסיים, סגר את הספר, הניחו שוב בתיבה, והנה האש נעלמה לפתע והוא יצא - הוקל לי וחשתי רווחה, אבל המשכתי לשכב רועד כך עד הבוקר, ולפני שהגיעו לתפילה - קמתי ויצאתי מבית-הכנסת.

את כל זה שמע הרב הת"ח שסיפר לי זאת, בשכבו מתחת למיטה, ורבי ברוך בער הגיב על הסיפור ששמע מפי ר' שלום איישישוקר ואמר כך: העובדה שהיתה אש מסביב לר' נחום, הלא זה דבר פשוט, בודאי שכך הדבר, אבל מה שמפליא כאן הוא, כי , כי ה"חפץ חיים", בהיותו רק בן חמש-עשרה שנה, כבר זכה לראות את האש, זהו פלא פלאים!

והרב הנ"ל סיפר עוד סיפור נפלא ששמע אז מר' שלום מאיישישוק, בשכבו תחת המיטה, שכעין זה שה"חפץ חיים" ראה אצל ר' נחומקע, ראה הוא אצל ה"חפץ חיים". וכך סיפר: פעם אחת ראינו שהרבי לובש את מעילו העליון וחובש את כובעו (ה"חפץ חיים) לא חבש מגבעת רבנית, אלא כובע פשוט ככל בעלי בתים), ולוקח מקלו בידו והולך. חשתי שאין הדבר פשוט ורציתי לדעת מה אירע כאן. הלכתי אחריו עד שיצא חוץ לעיר ראדין והגיע לשדה, ובאותה השדה היתה כמין גינה ושביל של נהר קטן נמשך שם. הח"ח נעמד בתוך הגינה ועשה עם מקלו עיגול (כחוני המעגל), נכנס לתוכו וכך אמר: רבונו של עולם, אני נכנסתי לעיגול הזה ולא אצא עד שתמלא את הבקשה שביקשתי ממך!... כמובן שנזדעזעתי כולי בשמעי דיבורים אלו. על כל פנים, ראיתי בעיני שלא שהה הרבה בתוך העיגול ויצא, והרי ממילא פשוט שנענה מן השמים ומילאו את בקשתו. והמשיך ר' שלום מאיישישוק וסיים, כי בשמעו אז, ביום השישי, את המעשה שסיפר ה"חפץ חיים" מר' נחומקה, העיז פניו ואמר ל"חפץ חיים", לעיני כל תלמידיו, שכשם שהוא תפס את ר' נחומקע במעשה הפלא שסיפר, כך גם הוא תפס את הרבי במעשה עם העיגול ומה שאמר בשעת מעשה.. ה"חפץ חיים" שמע הכל מה שסיפר, וכן שמעו התלמידים, אבל שתק ולא הגיב על זה כלום, לא אמר הן ולא אמר לאו...

כדברים האלה שמע הרב הת"ח הנ"ל שסיפר לי מה ששמע בשכבו תחת המיטה בביתו של רבי ברוך בער, וכנראה שר' שלום המשיך לספר לר' ברוך בער עוד מה"חפץ חיים", אלא שבינתיים תפסה הרבנית שהוא הרב הנ"ל מתחבא מתחת למיטה וגירשה אותו במטאטא החוצה וברח לו!...

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת ראובן בירנבאום (רמת גן): **בשל עומס החום הגבוה כשלה חברת החשמל באספקת החשמל לכמה אזורים, אם כי הדבר בא על תיקונו במהרה. מה דינם, במקרה של הפסקת חשמל זמנית וחידושו, של מאכלי השבת שעל הפלטה החשמלית לשבת?**

תשובה: ראשית דבר יש להדגיש כי על אף כל מה שאכתוב לקמן, מכל מקום תמיד כדאי בכל מקרה שכזה להתייעץ עם רב מורה הוראה כי כמה פעמים משתנה הדין וכל מקרה לגופו, וכמו שיתבאר ממה שאכתוב[א].

בשאלה זו יש לדון מצד ב' נידונים: א) הנאה ממלאכה אסורה בשבת ב) גזירת 'חזרה'.

באשר לנידון א': כידוע חברת החשמל מעסיקה טכנאים יהודים גם בשבת קודש כדי לתקן את התקלות הקורות בשבת. ונפסק להלכה בשולחן ערוך[ב] דיהודי שעשה מלאכה האסורה בשבת אסור ליהנות מאותה מלאכה בשבת, ולכן לכאורה אסור לנו ליהנות מהחשמל הנוצר על ידי יהודים אשר חיללו את השבת עבורו.

אמנם כתוב בספר שמירת שבת כהלכתה[ג] בשם הגרש"ז אוירבך זצ"ל דכל זה שייך רק אם ידוע לנו באופן ברור שבאותו מקום שהייתה בו הפסקת חשמל, לא היה גם כן חולה שיש בו סכנה שבעקבות אי חידוש זרימת החשמל יכול לבוא חס ושלום לידי סכנה, אבל באופן שיש לחוש שיש חולה שיש בו סכנה הזקוק לחשמל, יש לומר שאין איסור ליהנות מתיקון התקלה, שהרי במקרה זה היה מותר לאותם טכנאים לתקן את התקלה, והרי אין ביכולתם לתקן את התקלה רק בביתם של החולים וממילא לא הוי מלאכה אסורה בשבת, שיהיה אסור ליהנות ממנה.

וכיום מצוי מאד שישנם חולים השוהים בביתם, ומחוברים למכשירים רפואיים כאלה ואחרים, ועל ידי ניתוקם מהחשמל יכולים חס ושלום לבא לידי סכנה, ועוד יש להוסיף בנידון השאלה דידן, דבמזג אויר השורר בארצנו הקדושה בעת האחרונה, שיש עומסי חום כבדים מאד, יש להתחשב בנוסף לחששות הנ"ל גם בכך שייתכן ויהיו כאלה שיבואו לידי סכנה חס ושלום, אילולא אמצעי המיזוג והאוורור.

ובכל מקרה יש לדון כל מקרה לגופו, ולכן כדאי להתייעץ עם רב מורה הוראה בכל מקרה כגון זה.

ובאשר לנידון ב': הנה, אף אם נאמר דתיקון התקלה נעשה בהיתר, מכל מקום יש לדון האם אין כאן שאלה הלכתית, מצד גזירת 'חזרה' שהרי כידוע אסרו חז"ל להחזיר בשבת מאכל על גבי הכירה אפילו אם היא גרופה וקטומה, אם כבר הניחו את הקדירה על הקרקע, משום ד'מיחזי כמבשל'[ד], ואם כן בנידון דידן יש לומר דאחרי שכבתה הפלטה הוי כהניחו על הקרקע, וכעת שהפלטה חזרה ונדלקה הוי כחזרה האסורה בשבת ועיין בשולחן ערוך[ה] שאסור ליהנות מחזרה האסורה בשבת.

אמנם יש לצדד להקל מצד כמה וכמה טעמים:

א) אין להגדיר זאת כפעולת 'חזרה' היות והקדרה נשארה תמיד באותו מקום ולא הוסרה מהפלטה כלל ועיקר וגם אם המאכל הספיק בינתיים להצטנן לגמרי.[ו]

ב) שיטת הר"ן[ז] שאין איסור חזרה משבת לשבת אלא רק אם הסיר הקדרה בערב שבת ורוצה להחזירה בשבת עצמה.[ח]

ג) ידועה שיטת הגר"ע יוסף שליט"א ופוסקים נוספים דלא שייך ב'פלטה של שבת' גזרת חזרה, כיוון שאין רגילים לבשל על פלטה של שבת.

ולכן אם אכן תיקון החשמל היה בהיתר, גם מצד גזרת 'חזרה' יש להקל, ויהיה מותר לאכול את המאכלים שעל הפלטה אף כשהם חמים.

א - עיין ספר שמירת שבת כהלכתה בהקדמה מה שכתב וז"ל: 'בררתי גם הלכות שבת בקשר לבעיות החשמל, כפי שימצא המעיין. אבל עלי להודיע, כי לא באתי כאן להכריע בשאלה הכאובה העקרונית, אם מותר להשתמש בזרם החשמל כאן בארצנו הקדושה, אשר לדאבון לבנו צר לנו מאד שעושים את השבת, נשמת חיינו, לחול, ויהא רעוא שישובו בתשובה שלמה במהרה' עכ"ל, וגם אני מקדים הקדמה זו לתשובה זו.

ב - עיין שו"ע ש"ח סעיף א'.

ג - פרק ל"ב הערה קע"ד.

ד - עיין פרטי דינים בסימן רנ"ג ס"ב.

ה - סימן רנ"ג ס"ב.

ו - עיין אורחות שבת פרק ב' סעיף נ' שנח' בכך גדולי הפוסקים ובה"ל סימן רנ"ג סעיף ה' ד"ה 'ובלבד שלא נצטנן לגמרי' ושו"ת אז נדברו חלק ד' סימן כ"ח בסופו.

ז - המובאת ברמ"א סי' רנ"ג סעיף ב'.

ח - ומצד זה אין היתר אם התקלה קרתה בע"ש ותוקנה בשבת.

שביבים
/ שאול שיף

תשלום עבור כניסה לים ושמורות טבע

הובא ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאין להיכנס בלא תשלום לחופי רחצה, שמורות טבע וכדומה, שהאחראים דורשים כסף על הכניסה למקום. זאת, מפני שבדרך כלל הוציאו הם ממון על תיחזוק המקום ונקיונו. וכבר דשו ביה רבים שגם לרבים הסוברים שאין "דינא דמלכותא דינא" כלל וכלל בארץ ישראל, אסור לגנוב את האחראים לכך ולהיכנס בלא תשלום, משום חילול שם שמים ומשום שמרגיל עצמו ליטול מאחרים בלא רשות. ומרן הגרש"ז אוירבך זצ"ל הקל בעניין משום גזל, ואוסר משום חילול ה'. וכן אמר לי מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א.

ועיין בס' שלהי דקייטא סימן ל"ז בגדרי זכות המדינה על קרקעות שהשתלטה היא עליהן.

(הלכות "זמן הביניים" דרכי חינוך תשע"ב)

טעם לברכת הלבנה במוצאי תשעה באב

כתב הרב רן אבו-חצירא שליט"א ס"ט:

בגיליון "פנינים" (גיליון כ"ד) הובאו טעמים מטעמים שונים מדוע אומרים בברכת הלבנה איש לרעהו שלום עליכם ג' פעמים. ועלה

בדעתי במוצאי ט' באב תשס"ט הטעם, מדוע מברכים ברכת הלבנה במוצאי ט' באב, והוא, דהנה בט' באב אנו אסורים בשאלת שלום, ובברכת הלבנה אנו אומרים שלום עליכם, ומטעם זה אנו מברכים ברכת הלבנה דווקא במוצאי תשעה באב להורות שכעת אנו מותרים בשאלת שלום. כנלע"ד בס"ד ונראה שהוא טעם נכון.

ועוד עניין: שתיית "לחיים" במוצאי תשעה באב:

במוצאי תשעה באב (תשס"ט) התפללתי ערבית של מוצאי ת"ב בבית הכנסת הגדול של האשכנזים "בית שלום" עפולה, ובמוצאי הצום שתו משקה חריף לאמירת "לחיים", ושאלני ידידי אלחנן כ"ץ הי"ו (עפולה), מה הטעם ששותים משקה חריף ואומרים "לחיים" במוצאי ת"ב. ואמרתי לו הרי ידוע שמשיח נולד לעת השקיעה בעת החורבן שהיה בתשעה באב, וא"כ עצם לידת משיח היא סיבה לאמירת "לחיים", אלא שבעת הצום אין אנו יכולים להרים כוסית "לחיים" מחמת התענית, ולכן, ישנם הנוהגים במוצאי ת"ב לעשות זאת, ובכך מביעים אמונה ותקווה בביאת המשיח. יהי רצון שיגיע במהרה בימינו אכי"ר.

שומר שבת מחללו

בהליכה או בנסיעה ברחובות תל-אביב בימים האחרונים, ודאי נתקלתם בשילוט חוצות מאיר-עיניים הקורא בשפה פשוטה, נעימה ועכשווית, לכל אחד ואחת, להתחיל בקיום מצות השבת.

קמפיין אדיר זה, **המתפרס על-פני 175 תחנות אוטובוס ושלטי חוצות מרכזיים בעיר**, הוא פרי יוזמת השליח של הרבי מלובביץ' לת"א, **הרב יוסף גערליצקי שליט"א**. זו עוד פעולה בשרשרת הפעילות הבלתי-פוסקת שהתחיל מרכז חב"ד בת"א למען החדרת והעמקת נושא שמירת השבת בכל בית יהודי בעיר. החל מסדנאות להכרת השבת, כרזות רחוב, משלוח דפי הסברה בדואר לכל בית אב בעיר, פעילות והסברה דרך רבני-השכונות, סעודות שבת ציבוריות ועוד.

פעילי המרכז התגייסו למשימה מיוחדת זו כצו-חירום בהול, בעקבות הקולות הנשמעים בת"א למחיקה סופית, חס וחלילה, של צביונו המיוחד של יום השבת מרחובות העיר. בהתייעצות מיוחדת הוחלט לפעול בדרכו של הרבי, **להוסיף באור**, בטוב ובחיובי, ובכך ידחה ממילא כל הכיוון השלילי, ואדרבה - מעז ייצא מתוק, ובעיר תל-אביב יתווספו עוד אלפי משפחות שומרות שבת מתוך שמחה ועונג.

בסייעתא דשמיא ניתן כבר לראות את פירותיה הראשונים של הצלחת הפעילות, ובעיקר של קמפיין החוצות הגדול, כאשר אלפי תגובות ובקשות למידע והדרכה בנושא השבת, מגיעות דרך אתר האינטרנט של מרכז חב"ד תל-אביב.

יצויין, כי עלות כל פרסום על תחנת-אוטובוס בצמתיה המרכזיים של העיר היא 800 ₪. **מאות אלפי יהודים** נחשפים לפרסום זה, לשמירת השבת!

עצות והדגשים ליוצאים לטייל

המובא להלן הוא באדיבות היחידה הארצית למניעת הונאה בכשרות ברבנות הראשית לישראל, בראשותו של הרב רפי יוחאי שליט"א:

עם היציאה לחופשת הקיץ, פוקדים המוני בית ישראל את אתרי הקניות, הבילויים והנופש בכלל רחבי הארץ ועל כן מומלץ להיות ערניים למקרים הבאים על מנת שלא להיכשל.

- ✓ בהגיעכם לבית עסק המוצג ככשר יש לדרוש לראות תעודת הכשר מקורית ואין להסתמך בשום אופן על תעודות הכשר מצולמות!
- ✓ יש לוודא כי שם הרבנות המופיע על גבי תעודת ההכשר שייך לאזור בו אתם נמצאים ולא מחוץ לתחום.
- ✓ יש לוודא כי תעודת ההכשר בתוקף.
- ✓ יש לוודא כי שם בית העסק וכתובתו, כפי המופיע בתעודת ההכשר, אכן מתאים לנתונים בשטח ולא שייך לעסק אחר.
- ✓ רצוי להתעניין היכן המשגיח ובמידה ואיננו, ניתן להשיגו טלפונית בהתאם למספר המופיע ברב התעודות או לחלופין לבקש מבעל העסק את מס' הנייד שלו ע"מ לחטוף עמו מס' מילים ולהתרשם ממצב הכשרות במקום.
- ✓ אין להיכנס לבית עסק המציג תעודת המעידה על השגחה במקום וכדומה ללא שוידאתם תחילה הימצאותה של תעודת הכשר מטעם הרבנות המקומית המוסמכת.
- ✓ אין להסתפק בהבטחותיו של בעל עסק ללא השגחה המציג את עצמו ככשר בכתב או בע"פ תוך טענה כי בשל פתיחה בשבת אין לו תעודת הכשר. כמו"כ אין לקבל טענה שהתעודה אינה בנמצא כי "המשגיח עוד לא הספיק להביא אותה מהמועצה הדתית..."- פשוט לעזוב את המקום לאלתר!
- ✓ אין לסמוך על כשרותם של "עוגות אישיות" הנמכרות בקיוסקים ללא השגחה, הנושאות מדבקות בעלות ציוני כשרות בלבד ללא שם היצרן ופרטים מזהים אחרים.
- ✓ לנופשים ב"צימרים" וחדרי האירוח השונים כדאי לבדוק ולוודא מעבר לנושא הכשרותי, האם במקום קיימים גם הסדרים לעניין שמירת השבת כגון קיומו של עירוב תקין, השגחה בשבת, עין אלקטרונית בפתיחת וסגירה של דלתות, הפעלת מזגן באופן אוטומטי ע"י פתיחת דלת או חלון, עין אלקטרונית בשירותים, ברזי מים אלקטרוניים, מעלית שבת המאושר ע"י גוף או מכון ידוע וכד'.
- ✓ חשוב לדעת כי קיימים צימרים ללא השגחת רבנות המציעים ארוחות כשרות לנופשים כאשר יתכן וחלק מהם מבשלים את המאכלים בכליהם ובמטבחם הפרטי וחלקם מזמינים מנות סגורות מחב' קייטרינג מושגחות. מומלץ לבדוק נושא זה טרם הזמנת מקום.
- ✓ במידה וראיתם ליקוי כשרות בבית עסק מושגח העשוי להכשיל את הציבור, יש לדווח למחלקת הכשרות של אותה עיר כפי הנתונים המופיעים ע"ג תעודת ההכשר. במקרה של חשד להונאה בכשרות ניתן לפנות למוקד היחידה הארצית לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות בפקס': 02-5313169 או לחלופין לכתובת מייל: achifa1@rabbinate.gov.il ואנו נשתדל לטפל בתלונה בהקדם.

האומנם הגיע זמן הגאולה?

כותב יוני גלים הי"ו:

עפ"י חז"ל, ה"עולם הזה", דהיינו פרק ההיסטוריה הנוכחית, זמנו הוא 6000 שנה. כל אלף שנים מקביל ליום מימי בראשית, עפ"י הפסוק "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור" (תהלים) - אומרים חז"ל: 'יומו של הקב"ה אלף שנים'. האלף השביעי הוא ה"עולם הבא" - 'יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים' - מציאות נצחית אינסופית בעולם מתוקן כמו לפני החטא. תכלית הבריאה וששת ימי ואלפי ההיסטוריה.

האלף החמישי היה האלף של גלות, ותהליך הגאולה הטבעי מתפרסת על כל האלף הששי. בשנה זו, התשע"ב, עולים שלב ב"ערב שבת" של האלף הששי. עפ"י סוד הזמן שהיה שמור במשך ההיסטוריה ומתגלה כעת, שנה זו היא "חצות וחצי" ב"צהרי" האלף הששי, זמן המתחיל רשמית את "ערב שבת", לקראת "שמים חדשים וארץ חדשה" ועד "בילע המוות לנצח" כדברי ישעיה על אחרית הימים. השבת הקוסמית שנכנסת לקראת סוף האלף הששי, היא לאחר תקופת התחיה, מציאות נצחית ללא מוות. הכניסה למציאות זו היא הדרגתית, בדיוק כמו אוירת השבת בצהרי יום ששי. "עולם הזה" הולך ומתחלף לאט לאט במציאות הבאה שתמיד היתה "לעתיד לבוא". הכניסה לשבת אפשרית כבר מבעוד יום ו'תוספת שבת' היא אף מצוה לכתחילה. על תוספת זו בסוף האלף הששי, רומז שלמה המלך בשיר השירים במילים "האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פריו" - אומר הרמב"ן שחייבים להיות לפחות מאתיים שנה של תחיה באלף הששי - תיקון החטא ונטירת הפרי שאכילתו הביאה את כל הסבל העולמי, כולל תהליך "מות תמות" שהחל שם ואיננו האידיאל. זכריה הנביא מקדים את המאתיים שנים בעוד 30-20 שנה ואומר "לעת ערב יהיה אור" -זהו "ערב שבת" שמתחיל בשנים אלו שלנו.

תחיית המתים החיים

בלשון הקודש המילה "מתים" משמשת באופן פלאי גם לתיאור אנשים מתים וגם לתיאור אנשים חיים. בפרשת דברים אנו קוראים על "עיר מתים" בניקוד שווא מתחת למ'. המילה מתארת אנשים חיים, וכן בעברית משתמשים במושג "מתי מעט" או "מתי מספר" לתיאור חיים. מה ההבדל? כשהמ' בצירי הכוונה לאנשים מתים וכשהמ' בשווא הכוונה לאנשים חיים. הצירי שוכב והשווא עומד. מה העניין? המוות הוא סימפטום סופי למסכת ייסורים בעולם הזה. המוות לא מתחיל ביום הופעתו. אנשים חיים קרויים בעברית "מתים" כיוון שהמוות נמצא אצלם בפוטנציאל. המוות הוא חסרון של חיים, העדר של נצחיות. באחרית הימים מתחדשת המציאות ומתמלאת בחיים של הויה נצחית אינסופית וממילא נבלע לו המוות לנצח. תחיית המתים מתחילה אם כן בתחיית המתים החיים - אלו המיועדים למיתה כברירת מחדל, ומסתבר על פי שכל שהמתים לא יקומו לעולם ששוב מתים בו.

החיבור למימד הנצח ול"זמן הגאולה" הוא בעיקר בשבת קודש - "מעין עולם הבא". בשבת אין זמנים ואין לחצים. השבת היא מעל הזמן השגרתי, בדיוק כמו מימד הנצח שמתגלה באחרית הימים לקראת יום שכולו ארוך וטוב. השבת היא המפתח לזמן הגאולה הנצחית. השבת הקוסמית כבר ממש בפתח! כדאי להתחיל להתכונן.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net